
Wystawy przygotowane przez Muzeum Historii Kielc w 2014 r.

Studia Muzealno-Historyczne 7, 283-289

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Wystawy przygotowane przez Muzeum Historii Kielc w 2014 r.

Sale wystaw czasowych

Powstanie styczniowe w prasie zagranicznej. Ryciny z kolekcji Krzysztofa Kura

Od 22 stycznia do 23 lutego 2014 r.

Komisarz Paweł Wolańczyk, projekty plastyczne Daria Maroń-Ptak.

O powstaniu styczniowym na bieżąco szeroko informowała prasa Europy Zachodniej. Relacjom tym towarzyszyły ryciny, pełniące rolę dzisiejszej fotografii prasowej. Na ekspozycji pokazano ponad 200 tego typu oryginalnych rycin, pochodzących z czasopism ilustrowanych, które ukazywały się w Europie i Stanach Zjednoczonych w latach 1861–1868. Prezentowane na wystawie sceny z bitew, życie codzienne uczestników powstania, portrety przywódców, przybliżały historię najdłużej trwającej w polskich dziejach insurekcji. Dały również doskonałą możliwość zapoznania się z tym wszystkim, co ukazywało się w prasie europejskiej na temat Polski. Ciekawym fragmentem wystawy była seria karykatur z epoki, na których w humorystyczny sposób przedstawiono niektóre wydarzenia polityczne z czasów powstania. Ekspozycja była także okazją do spotkania z powszechną w XIX w. sztuką drzeworytniczą i litograficzną.

Wystawa została przygotowana z inicjatywy Narodowego Centrum Kultury według pomysłu właściciela kolekcji. W ciągu 16 miesięcy odwiedziła 11 polskich miast. Na zakończenie obchodów sto pięćdziesiątej rocznicy powstania styczniowego, w sierpniu 2014 r., została zaprezentowana na Zamku Królewskim w Warszawie.

P.W.

Stefan Artwiński - Prezydent Kielc w latach 1934-1939

Od 19 marca do 29 czerwca 2014 r.

Komisarze Marcin Kolasa, Paweł Wolańczyk, projekt plastyczny wystawy Paulina Marzec, rysunki Anna Klimczak; katalog ISBN 978-83-63477-44-8, projekt plastyczny Daria Maroń-Ptak.

Stefan Artwiński (1863–1939) był prezydentem Kielc w latach 1934–1939. Farmaceuta z wykształcenia, osiedlił się w Kielcach pod koniec XIX w. W czasie I wojny światowej został jednym z aktywniejszych działaczy niepodległościowych w regionie. Po odzyskaniu niepodległości nadal angażował się w życie publiczne. Ukoronowaniem wielostronnej aktywności był wybór na prezydenta miasta. Stefan Artwiński został zamordowany na przełomie października i listopada 1939 r. Jego konspiracyjny pogrzeb odbył się parę dni później. Po zakończeniu II wojny światowej różne organizacje oraz prywatne osoby starały się o jego ponowny, godny pochówek. Wieloletnie wysiłki przyniosły skutek we wrześniu 1989 r., kiedy odbył się uroczysty pogrzeb prezydenta.

Podstawą do zorganizowania pierwszej wystawy prezentującej życie i dorobek tej postaci stało się przejście w październiku 2013 r. przez Muzeum Historii Kielc spadku, w którego skład wchodziły pamiątki i materiały archiwalne po Stefanie Artwińskim oraz jego rodzinie. Na ekspozycji udostępniono między innymi niepublikowane do

tej pory fotografie, listy, albumy, dyplomy, odznaczenia i inne przedmioty związane z tą ważną dla historii Kielc osobą. Wśród eksponatów można było wyróżnić: album podarowany w 1933 r. Artwińskiemu przez Związek Strzelecki, kolekcję odznaczeń prezydenta czy też kilkadziesiąt fotografii ukazujących go zarówno w czasie oficjalnych uroczystości, jak i w prywatnym życiu. Zaprezentowano też zbiór ponad 750 listów i kart pocztowych wysyłanych do rodziny Artwińskich. Najstarsze z nich pochodzą z końca XIX w., najmłodsze zostały wysłane na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w.

Aby uatrakcyjnić przekaz, na wystawie odwzorowano wygląd przedwojennej apteki, której właścicielem był Stefan Artwiński, oraz gabinet prezydenta z lat trzydziestych XX w. Zwiedzający mogli zapoznać się również z przedwojennymi gazetami, w których znalazły się wywiady, jakich udzielił Artwiński, periodykami z lat 1945–1989, gdzie przedstawiano jego sylwetkę, a także filmem dokumentalnym, który został poświęcony ostatniemu przed wybuchem II wojny światowej prezydentowi Kielc.

P.W.

Okruchy historii. Kolekcja Stanisława Piotrowicza

Od 6 sierpnia 2014 r. do 11 stycznia 2015 r.

Autor scenariusza i komisarz: Konrad Otwinowski, projekt plastyczny wystawy Grzegorz Knap; projekty plastyczne Daria Maroń-Ptak; katalog ISBN 978-83-63477-48-6, projekt plastyczny Paulina Marzec.

Wystawa prezentowała kolekcję pamiątek historycznych stworzoną przez kielczanina Stanisława Piotrowicza, która trafiła do Muzeum Historii Kielc poprzez dar rodziny i zakup. Trzon kolekcji stanowi bogaty zbiór polskich odznaczeń, odznak i oznak wojskowych, państwowych, okolicznościowych i organizacyjnych z lat 1914–1989. Ponadto w jej skład wchodzi także: medale pamiątkowe (dotyczące głównie polskiego czynu zbrojnego w czasie II wojny światowej); mundury, elementy umundurowania, uzbrojenia i oporządzenia żołnierzy Wojska Polskiego z lat 1918–1939, Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, Ludowego Wojska Polskiego oraz żołnierzy niemieckich; przedmioty związane z działalnością organizacji i służb w okresie II Rzeczypospolitej; przedwojenne odznaczenia państwowe; pamiątki po ofiarach zbrodni sowieckich i hitlerowskich; pamiątki po żołnierzach oddziałów partyzanckich; fotografie przedstawiające historię Wojska Polskiego w latach 1918–1945 oraz dokumenty.

Liczenie pokazano przedmioty związane z setną rocznicą wybuchu I wojny światowej i początkiem zwycięskiej drogi Polaków do niepodległości, dziejami kieleckiego garnizonu Wojska Polskiego w latach 1921–1939 oraz siedemdziesiątą rocznicą bitwy o Monte Cassino.

Ogółem wystawa objęła około 1000 eksponatów, ukazujących zmiany zachodzące w polskiej symbolice narodowej i wojskowej na przestrzeni XX stulecia.

K.O.

Mała Galeria

Przemysław Suliga „Synchronia - Struktura”

Od 17 stycznia do 16 lutego 2014 r.

Komisarz wystawy Piotr Suliga, projekty plastyczne Przemysław Suliga.

Malarstwo Przemysława Suligi to obszar badań nad strukturą dzieła sztuki, opartych na analizie stadnego życia zwierząt. W swoich pracach odnosi się do procesu łączenia i zawiązywania grup przez elementy obrazu, które są wzorowane na zachowaniach zwierząt. Wzajemna adsorpcja zwierząt powoduje ich łączenie się w pary, grupy czy stada. Synchronia to zjawisko pokazujące płynne przemieszczanie się organizmów w danym momencie. „Zsynchronizowane” myślenie daje osobnikom możliwość utworzenia mniejszych grup, formacji czy stad. Struktura w pracy odgrywa ważną rolę w budowie koncepcji, ponieważ odpowiada za rozmieszczenie elementów składowych oraz układ relacji między nimi. Struktura przyporządkowuje elementy obrazu i łączy je w system zależności. Swoją koncepcję artysta zbudował na fascynującym świecie zwierząt i ich zachowaniach grupowych. Jako przykłady wybrał m.in. ławice ryb, formacje ptaków czy roje owadów, jako te, które tworzą bardzo ciekawe strukturalnie grupy. Wzajemne relacje i zachowania tych grup zwierzęcych obserwował i analizował za pomocą symulatorów sztucznego życia. Sztuczne życie stało się jego inspiracją i ostatecznie pomogło mu stworzyć cykl prac malarskich. Sztuczne życie jest interdyscyplinarnym kierunkiem badań, skoncentrowanym na poznaniu istoty życia. Sztuczne życie zajmuje się tworzeniem różnorodnych modeli życia, powstających między innymi za pomocą technik informatycznych w środowisku programowym czy biochemicznym, znajdując zastosowanie w wielu dziedzinach nauki a także sztuki.

P.S.

Marek Sabat „Pejzaż odnaleziony”

Od 21 lutego do 23 marca 1914 r.

Komisarz Piotr Suliga

„Pejzaż odnaleziony” to konfrontacja zapisu artystycznego dwóch pejzaży: świętokrzyskiego i amerykańskiego, a konkretnie okolic Chicago i samych Kielc. Na obraz wystawy malarstwa Marka Sabata złożyło się kilkadziesiąt prac podzielonych na dwie grupy. Małe formaty prac i technika akwareli pozwalały artyście na szybkie uchwycenie światła, koloru i tych wszystkich cech, które składały się na odrębność malowanych miejsc. Artysta starał się rejestrować to, co najbardziej urzekowało i fascynowało. Uchwycione motywy porównywał z rodzimym pejzażem, szukał podobieństw i wychwytywał różnice.

P.S.

Sauté. Mateusz Stradomski sobie rysuje...

Od 28 marca do 20 kwietnia 2014 r.

Komisarz Daria Maroń-Ptak, projekty plastyczne Mateusz Stradomski; katalog na płycie CD.

Wystawa prezentująca kieleckiej publiczności twórczość Mateusza Stradomskiego. Odręczny, rysunek wykonany ołówkiem i lub czarnym cienkopisem na białym papierze, jest podstawą wielu stworzonych przez autora projektów grafik i plakatów o charakterystycznym, ilustratorskim stylu. Ekspozycja wydobyla po raz pierwszy na światło dzienne rysunkowe pierwowzory postaci znanych z tychże projektów.

Rysunki Mateusza Stradomskiego – odręczne, szybkie, miękkie, czasem bardziej wystudiowane, gdzieśgdzie opatrzone odautorskim komentarzem – zanim staną się częścią większych projektów, same zdradzają spojrzenie autora na świat, nieraz pełne (auto)ironii i wrażliwości, z jaką obserwuje siebie i innych, notując sprostżenia w charakterystycznym dla siebie stylu, na kartkach szkicownika. Format prac prezentowanych

na wystawie zmusza do tego, by zbliżyć się do każdej z nich z osobna. Pokazuje również, że nie były to prace szykowane z myślą o ekspozycji. Wręcz przeciwnie, czasem noszą na sobie prywatne zapiski, mają zatarte tło...

Talent artysty doceniony został m.in. przez Kieleckie Centrum Kultury, dla którego projektuje od 2011 r., promując wydarzenia kulturalne o krajowym i międzynarodowym zasięgu. Projekty jego autorstwa dostrzeżone zostały również przez media kulturalne, stawiające je za dobry wzór i często oddające w jego ręce szatę graficzną. W 2015 r. została mu przyznana Nagroda Prezydenta Miasta Kielce za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej oraz upowszechniania i ochrony kultury.

D.M.-P.

Doroczna Wystawa Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych

Od 27 kwietnia do 1 czerwca 2014 r.

Komisarz i projekty plastyczne Daria Maroń-Ptak.

Szosta z kolei w Muzeum Historii Kielc zbiorowa ekspozycja twórczości członków Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Kielcach. W wystawie udział wzięły 34 osoby. Wzorem lat poprzednich zgromadzone prace prezentowały różne tematy i techniki, z przewagą malarstwa olejnego, ale także pastele, hafty, płaskorzeźby oraz rysunki i kolaże.

D.M.-P.

„Cytat”. Judyta Marczevska, Joanna Młacka, Iwona Stachura oraz gościnnie Arkadiusz Sędek. Wystawa fotografii.

Od 5 do 29 czerwca 2014 r.

Komisarz Daria Maroń-Ptak, projekty plastyczne Joanna Młacka.

W wystawie udział wzięły doktorantki Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz gościnnie Arkadiusz Sędek, wykładowca w pracowni fotografii. Tytułowy „Cytat”, to temat zajęć w tej pracowni. Odpowiedzi każda z artystek poszukiwała w odmiennej przestrzeni i materii. W efekcie powstały trzy silnie zindywidualizowane cykle fotografii, zaprezentowane na wystawie w Muzeum Historii Kielc. Dla Judyty Marczevskiej, w serii zdjęć „Destylacja znaczeń”, była to inspiracja holenderską martwą naturą, którą w syntetyczny sposób przywołała za pomocą jej charakterystycznych elementów. Joanna Młacka „cytowała” na fotografiach konstrukcje odnalezione w naturze, które wspierają wzrost roślin, podtrzymują je i ochraniają. W dosłowny sposób zdjęcia odnoszą się do pielęgnacji roślin po ziemie, ale – co podkreśla sama autorka – ukazują również „potrzebę przywrócenia symbiozy człowieka z naturą”.

Iwona Stachura przeszukiwała materię obrazu, z której pozyskała poszczególne, małe fragmenty, niewidoczne w „całościowym” odbiorze kompozycji. Szczególnie jednak zainteresowała ją styk uporządkowanej kolorystycznie przestrzeni płótna i palety malarskiej, której „struktura w dużym zbliżeniu przypomina wnętrze żywego organizmu”. Zapis tych poszukiwań udokumentowała w cyklu „Kolory podstawowe”, eksponowanym na wystawie w Muzeum Historii Kielc.

Wystawę zamykają prace Arkadiusza Sędeka. Cykl „Wizualne echo” to fotograficzna podróż przez miasto, jednak prowadzona w pewnym porządku. Na zdjęciach znajdują się elementy realistyczne, jak i te, których struktura została nieco zmieniona dzięki ingerencji mediów rysunkowych bądź malarskich. Wyabstrahowane formy znoszą wrażenie chaosu, jakiemu często w mieście ulegamy, na rzecz ładu i harmonii.

D.M.-P.

Wspomnienie dla R.N. Natalia Łakomska

Od 18 lipca do 3 sierpnia 2014 r.

Komisarz Daria Maroń-Ptak, projekty plastyczne Mateusz Stradomski, Daria Maroń-Ptak; katalog na płycie CD.

Na wystawę składały się: cykl obrazów „Wspomnienie z Maleńca”, powstałych w latach 2006–2013, oraz dwa filmy „Wspomnienie z...” i „Easy” – obydwie z 2014 r.

W 2006 r. Natalia Łakomska zapoczątkowała cykl obrazów, dziś znanych pod tytułem „Powrót do Maleńca”. Pretekstem do powstania serii prac był upominek, gest przyjaciela, który podarował autorce jej zdjęcie. Portret, który się na nim znajdował, stał się niejako lustrem, w którym artystka zaczęła się przeglądać. Rozrysowała go w wielokrotnym powiększeniu na dziesięciu płótnach. Widziała, że mimo ogromnego podobieństwa, jej prace nie są takie same, choć inni postrzegali je jak szereg identycznych portretów. Z czasem postanowiła wmalować w tła poszczególnych obrazów „kadry” ze swojego życia. Powoli, przez następne lata, kolejne obrazy zyskiwały nowe oblicze, a w malarskim spojrzeniu autorki odbijały się coraz to nowe miejsca, sytuacje... Chciała tym samym niejako odwzajemnić podarunek i wpisać w swój portret te doświadczenia, które sprawiły jej wiele radości. Okazją do tego były kolejne powroty do Maleńca, który stał się małą, letnią enklawą dla grupy kieleckich artystów.

W obrazach pojawiały się nowe wątki malenieckiego krajobrazu. Zmieniały się portrety, biegły lata, wreszcie zimą zastąpiła wczesna wiosna 2014 r., gdy Natalia Łakomska patrzyła na dobrze sobie znane okolice po raz kolejny. Wróciła do Maleńca, by stworzyć film, który wydaje się kończyć projekt. Przyjaźń, która zapoczątkowała serię obrazów, zmieniała się przez cały ten czas...

Video „Wspomnienie z...” biegnie wstecz. Widz pozostaje nieświadomy odwróconego biegu wypadków do momentu, gdy w kadrze zjawia się pies. Tymczasem wędrówka po Maleńcu trwa. Te same miejsca, które w obrazach spowija kłębowisko zieleni, tu wciąż jeszcze morzy zimowy sen. Wkrótce jednak i lód stopnieje i zieleń obudzi się na nowo do życia. Natura zatoczy cykl, a Maleniec będzie taki sam, jak na płótnach Natalii Łakomskiej. W kulminacyjnym punkcie kamera wraca do faktycznego początku tej podróży, a na klatkach pojawia się tabliczka z nazwą miejscowości. Czy autorce powiodło się zaklinanie czasu? Czy to, co pozostało, to jednak poczucie przemijania? Zmian, które nieuchronnie nam towarzyszą, a jedyne do czego możemy wracać, to wspomnienia.

W kolejnym filmie – „Easy” – artystka staje przed obiektywem, jakby zdawała się mówić: „patrz” i na naszych oczach ulega metamorfozie, czym – podobnie jak w poprzednim filmie – próbuje „zatoczyć koło”. Nieco mistyczny obraz postrzyżyn odsyła ponownie do początku tej historii. Natalia Łakomska w mocno uproszczonym graficznie obrazie ma w efekcie wyglądać tak, jak na fotografii, którą otrzymała wiele lat temu od przyjaciela. Czy to jednak możliwe? Czy, jak w przypadku jej pierwszych malarskich portretów, jest to tylko pozór, o którym ona sama wie lepiej niż inni...

Obydwie filmy uzupełniają w pewien sposób malarską „maleniecką opowieść”. Wystawa w Muzeum Historii Kielc była jedyną okazją do poznania cyklu „Powrót do Maleńca” w całości. Po zakończeniu ekspozycji artystka planowała sprzedaż wszystkich prac i zrezygnowała z powrotu do Maleńca.

Natalia Łakomska, ur. 14 sierpnia 1977 r. w Kielcach, gdzie ukończyła Liceum Plastyczne z tytułem technika dawnych technik malarskich i pozłotniczych. W 1997 r. rozpoczęła studia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na Wydziale Sztuk Pięknych w pracowni prof. Mieczysława Wiśniewskiego. Od 2012 r. doktorantka Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Od 2004 r. zajmuje się edukacją w instytucjach kultury. W Biurze Wystaw Artystycznych w Kielcach stworzyła projekty autorskie „Spotkania ze sztuką” i „Artee – esencja młodej sztuki w Polsce”. Od 2010 r. pracuje w Muzeum Narodowym w Kielcach, zajmując się upowszechnianiem wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i kształtowaniem wrażliwości odbiorcy.

D.M.-P.

Tomasz Siudak „Kielce z dachów”

Od 24 października do 12 listopada 2014 r.

Komisarz i projekty plastyczne Piotr Suliga.

Wystawa 40 fotografii prezentujących widoki Kielc wykonane z perspektywy dachów. Autor w latach 2010–2013, w ramach projektu „Kielce z dachów”, dokumentował intensywne zmiany w architekturze miasta. Konfrontował je ze starą zabudową na zasadzie kontrastu. Sposób przedstawienia nakładających się na siebie planów i spłaszczona perspektywa dominowała w prezentowanych kadrach fotograficznych. Na niezwyklej obraz miasta złożyła się gra towarzysząca otwarciu wystawy, polegająca na próbie odnalezienia miejsc w Kielcach, z których wykonano prezentowane zdjęcia.. Ponadto w ramach wystawy zorganizowano autorskie spotkanie w specjalnie przygotowanym historycznym atelier, w którym autor wykonywał fotograficzne portrety mieszkańców miasta, rozesłane następnie drogą elektroniczną do zainteresowanych.

P.S.

Alicja Kufel „Pędzlobiografia. Ze Świecia nad Wisłą do Kielc”

Od 14 listopada do 3 grudnia 2014 r.

Komisarz Krzysztof Mysliński, projekty plastyczne Daria Maroń-Ptak.

Alicja Kufel urodziła się w Malborku w 1947 r. Dzieciństwo i młodość spędziła w Świeciu nad Wisłą. Przez wiele lat mieszkała w Płocku i tam czynnie uczestniczyła w życiu artystycznym. Należała do grupy plastycznej „Rama 79”. Brała udział w licznych plenerach oraz wystawach, m.in. w Ogólnopolskiej Wystawie Artystów Nieprofesjonalnych w Suwałkach. Od 1985 r. związana z Kielcami. Z zawodu jest księgarzem, z pasji i talentu malarką, trzeba dodać: malarką tak pewną swoich celów, że niepodatną niemal na żadne wpływy. Niemal, bo ta pewność ulega wrażliwości na urodę świata. Na wystawie znalazły się prace z ostatnich lat, co o tyle istotne, że zmiana (rozwój?) w pracach Alicji Kufel są nieustanne (nieuchronne?), konsekwentne, chociaż niespieszne. Przy okazji prac sztalugowych na płótnie, kilka interesujących obrazów na szkle.

K.M.

Teresa Pałysiewicz. Twórczość

Od 5 grudnia 2014 r. do 15 stycznia 2015 r.

Komisarze Iwona Grabczak i Krzysztof Mysliński, projekty plastyczne Daria Maroń-Ptak.

Teresa Pałysiewicz to absolwentka Wydziału Architektury Wnętrz na ASP w Krakowie. W latach sześćdziesiątych do osiemdziesiątych XX w. zajmowała się plastyką użytkową, dekoracjami plenerowymi, przygotowywała projekty plastyczne wystaw okolicznościowych. Brała udział w projektowaniu plansz graficznych do obchodów 1000–lecia Chrztu Polski. W latach 1978–1999 współpracowała z malarką Marią Tylko

przy posoborowych wystrojach świątyń katolickich. Wystawiała niewiele, m.in. w galerii Domu Środowisk Twórczych w Kielcach i Muzeum Karykatury w Warszawie.

Na wystawie pokazany został obszerny wybór z niemal czterystu rysunków tuszem, wykonanych w latach 1977–1992. Przynoszą one subiektywne obrazy rzeczywistości, powstające pod wpływem zmiennych nastrojów, ale też i obserwacji artystki: od przejmujących mrocznych zapisów osobistych po publicystyczne rysunki o udanym zacięciu satyrycznym. Podobnie szeroka jest gama technik rysunkowych – białe powierzchnie kartek ledwie „dotknięte” syntetyczną i ascetyczną kreską, sąsiadując z rzadkimi błyskami światła wyrrywającymi się z czarnego, zatuszowanego tła. Formą osobistego wyrazu estetycznego był dla artystki kameralny rysunek piórkiem, ale nie mniej ważna była żywa materia roślin, na uprawianej (czy raczej formowanej?) działce pracowniczej, czym zajmowały się konsekwentnie przez wiele lat razem z Marią Tylko. Stąd równoprawną częścią wystawy były oryginalne kompozycje plastyczne, mające formę świątecznych stroików. W praktyce twórczej Teresy Pałysiewicz z biegiem czasu tworzywo „biologiczne” ustąpiło syntetycznym materiałom z odzysku.

K.M.

Wystawy plenerowe

Józef Piłsudski na pomnikach w II Rzeczypospolitej

Od 8 sierpnia do 23 września 2014 r. na pl. Wolności.

Autor scenariusza i komisarz wystawy: Bartłomiej Tambor, projekt plastyczny wystawy i katalogu Piotr Suliga, katalog ISBN 978-83-63477-52-3.

Z okazji setnej rocznicy wkroczenia strzelców do Kielc Muzeum Historii Kielc przygotowało wystawę, na której można było obejrzeć najciekawsze próby rzeźbiarskiego upamiętnienia Józefa Piłsudskiego, podejmowanie w czasach II Rzeczypospolitej. Znajdowały się wśród nich zarówno skromne tablice pamiątkowe, jak i monumentalne projekty. Wiele z prezentowanych obiektów już dzisiaj nie istnieje, a pokazywane na planszach zdjęcia są jedyną po nich pamiątką. Na wystawie zostały wykorzystane fotografie m.in. z Narodowego Archiwum Cyfrowego.

B.T.